

Kultuuriministri 12. jaanuari 2021. a määruse nr 1 „Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kultuuriministri 12.01.2021 määrusega nr 1 kehtestati laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord.

Toetusmeetme suurus oli 2021. aastal koos menetluskuludega 2,7 miljonit eurot. 2021. aastal oli kaks taotlusvooru (kokku 356 taotlust (I voorus 171 ning II voorus 185) summas 857 507 eurot) ning 2021. aasta sügisest sai toetust taotleda 2022. aastaks (kokku 397 taotlust summas 1 404 479 eurot).

Määruse eesmärk on kõrvaldada selle rakendamisel tekkinud kitsaskohad ja mitmeti tõlgendatavad. Samuti täiendatakse tööjõukulu toetust saavate kollektiivi juhendajate hulka võimlemisrühma juhendajaga, kes panustavad tantsupeo toimumisse. Lisaks luuakse rakendussättega täiendav taotlusvoor 2022. aastaks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna rahvakultuurinõunik Eino Pedanik (eino.pedanik@kul.ee, 628 2227), õigus- ja varahaldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225), finantsosakonna finantsnõunik Siiri Saarmann (siiri.saarmann@kul.ee, 628 2243) ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna juhataja Margit Salmar ja spetsialist Kersti Sillaots.

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Kultuuriministeeriumi kantselei sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Määruse § 2 lõige 1 sätestab toetuse eesmärgi. Kehtiva sõnastuse kohaselt on toetuse andmise eesmärk toetada kollektiive töölepingu alusel töötavate juhendajate tööjõukulude katmisel. Toetuse andmise soovitud tulemus on olukord, kus võimalikult paljudele juhendajatele on tagatud senisest õiglasem ja tänapäeva ootustele vastav töötasu ning töölepingust tulenevad sotsiaalsed garantiid. See omakorda võimaldab suuremal hulgal juhendajatel keskenduda juhendamisele kui põhitööle ja tagada laiemas mõttes professionaalide pealekasvu.

Toetusmeetme mõte on olnud juhendajate igakuiste tööjõukulude katmise toetamine, kuid praktikas on tekkinud olukordi, kus toetuse saajad on teinud juhendajatele ühekordseid väljamakseid (lisatasu, preemia vms). See ei ole aga olnud Kultuuriministeeriumi kui meetme väljatöötaja soov, mistõttu

tuleb seda regulatsiooni määruhes täpsustada. Eeltoodud arvestades täpsustatakse **eelnõu § 1 punktis 1** toodud muudatusega, et toetuse eesmärk on toetada kollektiive töölepingu alusel töötavate juhendajate **igakuiste** tööjõukulude katmisel. Töötasu saab töötaja vähemalt kord kuus, mis aitab talle tagada sotsiaalsed garantiid. Ka töölepingu seaduse § 33 lõige 1 sätestab, et tööandja maksab töötajale töötasu üks kord kuus, kui tasu maksmiseks ei ole kokku lepitud lühemat tähtaega. Samasse lõikesse lisatakse ka lause, et toetuse maksmise periood on kalendriaasta.

Määruse § 4 sätestab **nõuded kollektiivile** toetuse saamiseks. Lõike 1 kohaselt on kollektiiv Eestis alaliselt ja regulaarselt ning planeeritult tegutsev ja iseseisvalt esinev koor, rahvatantsurühm, rahvamuusikakollektiiv, puhkpilli-, sümfoonia-, sümfoniett- või keelpilliorkester, kes on osalenud toetuse taotlemisele eelnenud noorte või üldlaulu- ja -tantsupeol või nende ettevalmistusprotsessis või maakondlikul laulu- ja tantsupeol või valdkondlikul liigipeol.

Eelnõu § 1 punkti 2 muudatusega lisatakse eelviidatud loetellu **võimlemisrühm**. Võimlemisrühmade hulgas on neid, kes osalevad laulu- ja tantsupeo protsessis, kuid ei ole kvalifitseerunud juhendaja ega ka treeneri tööjõukulu toetusele¹. Selle täiendusega saavad võimlemisrühmade juhendajad meetmest osa.

Eelnõu § 1 punktis 3 toodud muudatusega täpsustatakse võimlemisrühmale kohanduvat liigipeo mõistet. Võimlemisrühmade puhul ei ole valdkondlikuks liigipeoks iseseisvad võimlemispeod, vaid valdkondlik liigipidu on laulu- ja tantsupeo protsessiga seotud pidu. Võimlemine on üks harrastusspordi valdkond. Laulu- ja tantsupeo juhendajate tööjõukulude toetusmeetmesse sobivad võimlemisrühmad vaid juhul, kui nad osalevad tantsupidudel. Toetusmeetme üks eesmärk on kindlustada laulu- ja tantsupeo liikumise jätkusuutlikkus.

Määruse § 4 lõike 2 kohaselt on kollektiiv tegutsenud vähemalt ühe hooaja. Kui tema tegutsemise ajal ei ole noorte või üldlaulu- ja -tantsupidu või maakondlikku laulu- ja tantsupidu või valdkondlikku liigipidu toimunud, on kollektiivil hooajaliste tegevuste ja väljunditega tegevuskava. **Eelnõu § 1 punktis 4** toodud muudatuse kohaselt ei kohaldata tegevuskava esitamise võimalust võimlemisrühmadele. Laulu- ja tantsupeo juhendajate tööjõukulude toetusmeetmesse sobivad võimlemisrühmad vaid juhul, kui nad osalevad tantsupidudel. Seega, kui võimlemisrühmal puudub seni seos tantsupidudega, ei vasta nad määruse nõuetele.

Eelnõu § 1 punkti 5 muudatusega sätestatakse, et võimlemisrühmas on vähemalt kaheksa liiget (määruse uus § 4 lg 1 p 6).

Eelnõu § 1 punktiga 6 lisatakse juhendajate loetellu võimlemisrühma juhendaja (uus § 5 lg 1 p 7).

Määruse § 5 sätestab **nõuded juhendajale** toetuse saamiseks. Juhendaja peab omama erialast kutset, mis vastab selle kollektiivi liigile, keda ta juhendab. Kutsestandard on praegu kehtestatud

¹ Treeneri tööjõukulu toetus on reguleeritud kultuuriministri 06.11.2014 määruses nr 9 „Treeneri tööjõukulu toetuse määramise tingimused, sealhulgas nõuded spordialaliidule, spordiklubile ja spordikoolile ning selle omaosalusele, treeningrühmale ja treenerile, ning toetuse suuruse, jaotamise, tagasimaksmise ja tagasinõudmise kord“.

koorijuhtidel, tantsuspetsialistidel ja puhkpilliorkestri juhtidel². Erialadel, millel puudub SA Kutsekoda kinnitatud kutsestandard, kuid millele vastavat liiki kollektiiv osaleb laulu- ja tantsupeoliikumises, tõendab toetuse saamiseks vastavust vastava eriala katusorganisatsioon. Nendeks on praegu sümfoonia-, sümfoniett- ja keelpilliorkestri dirigendid, keda koondav erialaliit on Eesti Sümfooniaorkestrite Liit, ning rahvamuusikakollektiivide juhendajad, keda koondab erialaliit Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts. Kutsetunnistuse või katusorganisatsiooni kinnituskirjaga kutsestandardi puudumisel tagatakse kontroll, et juhendajal on piisav ettevalmistus erialase töö tegemiseks. Toetusmeetmega ei piirata toetuse eraldamist kutsetunnistuse taseme põhjal, st kutsetunnistuse konkreetne tase ei ole toetuse määramisel oluline.

Eelnõu § 1 punktiga 7 sätestatakse **nõuded võimlemisrühma juhendajale** (uus § 5 lg 2¹). Võimlemisrühma juhendajal on võimlemistreeneri või tantsuspetsialisti kutse kutseeaduse tähenduses. Kui võimlemisrühma juhendajal on võimlemistreeneri kutse, peab ta lisaks kutsele vastama katusorganisatsiooni esitatud nõuetele.

Eesti Võimlemisliit esindab kõiki erinevaid võimlemisalasid Eestis. Nad ühendavad ja koordineerivad järgmiste võimlemisalade tööd: ilu- ja rühmvõimlemine, sportaeroobika, akrobaatiline rühmvõimlemine (*TeamGym*), sportakrobaatika, trampoliinvõimlemine, rühmatreeningud, harrastusvõimlemine ja vesiaeroobika.

Võimlemistreeneritele antakse küll treenerikutse, kuid see hõlmab erinevaid võimlemise valdkondi. Eestis on eelnõu väljatöötamise ajal u 350 võimlemistreeneril kutse üheksal erineval võimlemise erialal. Tantsupeo kontekstis räägime üksnes **harrastusvõimlemisest** ja võimlejatest, kes ka arendavad ja toetavad tantsupeo pärandit. Seega lisaks võimlemistreeneri kutsele peab võimlemisrühma juhendaja vastama ka Eesti Võimlemisliidu nõuetele.

Võimlemisrühma liigi alla kuuluvad ka rühmad, kus juhendaja võib olla tantsuspetsialisti kutsega juhendaja. Tema Eesti Võimlemisliidu nõuetele täiendavalt vastama ei pea.

Sama punktiga kehtestatakse ka piirang – võimlemisrühma juhendaja ei saa toetust, kui talle on määratud sama võimlemisrühma eest treeneri tööjõukulu toetus spordiseaduse § 9¹ lõike 7 alusel kehtestatud määruse alusel (uus § 5 lg 3¹). Treeneri tööjõukulu toetuse saamisel on eelduseks vähemalt treeneri 5. taseme kutse ning alla 24-aastaste noorte treenimine spordiklubis, spordikoolis või spordialaliidus.

Eelnõu § 1 punktiga 8 kõrvaldatakse vastuolu määruse § 4 lõike 5 ja § 5 lõike 4 vahel. Määruse § 5 lõike 4 annab väärsti mõista, et tööleping juhendajaga ei pea olema sõlmitud toetuse taotlemise ajal, vaid taotletava toetuse perioodil (kalendriaasta). Näiteks esitati 2021. aasta oktoobris taotlus ja lisati tööleping, mis hakkas kehtima 2022. aasta jaanuarist. Määruse mõte on olnud aga siiski see, et toetuse taotlemisel on kollektiivi juhendajaga juba leping sõlmitud ja juhendaja töötab juhendajana. Muudatuse kohaselt on juhendajal taotluse esitamise ajal kehtiv tööleping kollektiivi juhendamiseks

² Kutseregistri andmetel on 29.04.2022 seisuga kutsega 252 koorijuhti, tantsuspetsialisti kutse spetsialiseerumisega eesti rahvatantsule on 207 isikul, puhkpilliorkestri juhi kutse on 44 isikul.

ja see kehtib vähemalt taotletava toetuse perioodi lõpuni. Küll aga täpsustame, et taotlemise ajal ei pea kontakttunni maksumus vastama määruse § 6 lõikes 1 toodud miinimumile, kuid tööandjad peavad tõendama, et taotlemise perioodiks on töötasu tõstetud nõutud tasemele (nt oktoobris esitatakse taotlus ning sellele lisatakse kehtiv tööleping, kus näiteks kontakttunni maksumus on 10 eurot, ning töölepingu lisa või muu dokument, millest nähtub, et alates 1. jaanuarist makstakse kollektiivjuhile töötasu vähemalt määruse § 6 lõikes 1 toodud kontakttunni tasu määras).

Määruse § 6 sätestab **juhendamise tasu ja toetuse suuruse**.

Määruse § 6 lõike 1 kohaselt makstakse toetust juhul, kui taotleja maksab **taotletava toetuse perioodil** juhendajale vähemalt Kultuuriministeeriumi ja Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsiooni (TALO) vahel kokku lepitud kultuuritöötaja brutotöötasu alammäära (praegu 1400 eurot) ja juhendaja täiskoormuse (84 kontakttunni) jagamisel saadud kontakttunni tasu, millele lisanduvad sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. **Eelnõu § 1 punktiga 9** täpsustatakse, et aluseks võetakse kokku lepitud ja **taotlusvooru avamise päeval kehtiva** kultuuritöötaja brutotöötasu alammäära ja juhendaja täiskoormuse (84 kontakttunni) jagamisel saadud kontakttunni tasu³. 2021. aasta 17. detsembril lepitati kokku uus alammäär ja see tekitas nii taotlejates kui ka rakendajas küsimuse, kas taotlust tuleb menetleda uut määra arvestades. Kui taotlusvooru avamise ajal kehtis madalam kontakttunni määr, siis see võetaksegi toetuse arvestamise aluseks ning need taotlejad, kellel on raskusi, saavad aastaga leida võimalusi, et tasu tõsta järgmiseks taotlusvooruks nõutud tasemele. Tulevaste sarnaste probleemide vältimiseks lisatakse määrusesse, et arvestamise ja menetlemise aluseks võetakse taotlusvooru avamise päeval kehtiv tasu.

Määruse § 8 määratleb **taotlemisel esitatavad andmed ja dokumendid**. Taotlus esitatakse e-keskkonna kaudu toetuse andja esitatud vormil. **Eelnõu § 1 punktiga 10** muudetakse töölepingu väljavõtet puudutavat sätet (§ 8 lg 1 p 13). Taotleja esitab väljavõtte töölepingust, millest nähtub töölepingu kestus, info juhendatava kollektiivi kohta, ühe kuu kontakttundide arv või kontakttundide arv kuni kolmekuulise arvestusperioodi jooksul ning kontakttunni maksumus (brutotasuna). Punkt viiakse vastavusse määruse § 4 lõikes 4 toodud nõudega.

Määruse § 15 reguleerib **toetuse kasutamise seotud aruande** esitamist. Selle paragrahvi lõiget 2 täpsustatakse, et aruanne peab sisaldama tõendeid **kollektiivi juhendamise seotud** tööjõukulude igakuisest väljamaksmisest juhendajale taotluses toodud perioodi eest (**§ 1 punkt 12**). Praktika on näidanud, et kui kollektiivjuhil on lisaks kollektiivjuhtimisele teisi tööülesandeid, siis ei ole paljud taotlejad toetuse osa eraldi kajastanud ning igakuiste tõenditena on esitatud palgalehti ja maksekorraldusi, kus on kajastatud kogu töötasu. See ei anna toetusmeetme rakendajale sellist infot, mida vaja ja rakendaja ei saa kontrollida toetuse eesmärgipärasest kasutamisest. Eeltoodud muudatusega on seotud ka **eelnõu § 1 punkt 11**, millega täiendatakse määruse § 13 lõikega 3. Muudatuse kohaselt on toetuse saaja kohustatud pidama toetuse kohta eraldi raamatupidamisarvestust kulude osas. See tähendab, et toetusega seotud kulud peavad olema toetuse saaja raamatupidamises eristatavad muudest kuludest ning kulud kajastavad kuludokumentid muudest kuludokumentidest.

³ Täpsustame siinjuures, et tasu arvutamisel kasutatakse alampalga ja sellest tunnitasu arvutamise loogikat (ümardamine kaks komakohta sendi täpsusega).

Määruse § 16 reguleerib **toetuse tagasimaksmist**. **Eelnõu § 1 punktiga 13** muudetakse senine § 16 tekst lõikeks 1 ja määrust täiendatakse tagasinõudmist puudutavate sätetega.

Toetuse andja võib toetuse taotlejalt tagasi nõuda, kui:

- 1) toetuse saaja on esitanud taotlemisel valeandmeid või valet teavet või on toetuse eraldamise aluseks olevaid andmeid või teavet varjanud;
- 2) toetuse saaja ei ole esitanud aruannet toetuse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevaks;
- 3) toetuse saaja ei ole täitnud toetuse igakuise väljamaksmise kohustust.

Toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse tagasi maksma 60 kalendripäeva jooksul otsuse kehtima hakkamise päevast alates.

Eelnõu § 1 punkt 14 kehtestab täiendava taotlusvooru 2022. aastaks (uus § 17¹). See muudatus on vastutulek neile, kes jätsid taotlused 2021. aasta sügisel teatud põhjusel esitamata (jäid infosulgu vms). Kuna 2021. aastal oli kaks taotlusvooru (märtsis, augustis), talletasid paljud ekslikult info, et toetust taotletakse kaks korda aastas. Erandkorras tuleme neile taotlejatele 2022. aastal vastu ning anname võimaluse taotleda toetust tagasiulatuvalt alates jaanuarist. Edaspidine infoedastus peab olema selge ja üheselt mõistetav, et selle toetusmeetme taotlusvoor on üks kord aastas oktoobrikuus.

2022. aastal on täiendav taotlusvoor taotluste esitamise perioodiga 15. august kuni 31. august 2022.

Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsused teeb Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktor hiljemalt 2022. aasta 25. oktoobriks.

Toetus määratakse taotlejale tagasiulatuvalt 2022. aasta eest sellest kuupäevast arvates, millal taotleja, toetuse saamisega seotud kollektiiv ja juhendaja ja/või taotlus vastavad määruse §-des 4–5 ja §-s 8 sätestatud tingimustele ja teistele määruses nimetatud nõuetele. Toetust makstakse juhul, kui taotleja on maksnud juhendajale vähemalt Kultuuriministeeriumi ja Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsiooni (TALO) vahel kokku lepitud ja 2021. aastal kehtinud kultuuritöötaja brutotöötasu alammäära ja juhendaja täiskoormuse (84 kontakttundi) jagamisel saadud kontakttundi tasu, millele lisanduvad sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

Toetuse väljamaksed taotlusvooru eest tehakse 2022. aastal hiljemalt 10. novembriks.

Kui taotluses esitatud andmed vajavad muutmist, teavitab toetuse saaja muutunud andmetest toetuse taotlemise e-keskkonnas viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustuvad § 1 punktid 11 ja 12 2023. aasta 1. jaanuaril. Tegemist on muudatusega, mille kohaselt on toetuse saaja kohustatud pidama toetuse kohta eraldi raamatupidamisarvestust kulude osas. Antud säte on omakorda seotud aruandlust täpsustava sättega (aruanne peab sisaldama tõendeid kollektiivi juhendamisega seotud tööjõukulude igakuisest väljamaksmisest juhendajale taotluses toodud perioodi eest). Taotlejale antakse aeg muudatusega kohanemiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kollektiivide toetamine ja juhendajate tööhõive ning tasude tagamine kindlustab Eesti vaimse kultuuripärandi elujõulisuse. Valdkonna esindusorganisatsioonide sõnul on vaimse kultuuripärandi elujõulisus ja laulu- ja tantsupeo jätkusuutlikkus lähitulevikus küsitav, sest juhendajate keskmine vanus on kõrge ja noorte pealekasv tagasihoidlik. Seega on riigipoolne tähelepanu ja toetus valdkonnale väga oluline ning neile mõjub positiivselt täiendav taotlusvoor 2022. aastaks.

Määruse rakendamisel on selgunud, et sätteid saab erinevalt tõlgendada. Muudatused loovad õiguskindluse ja selguse nii rakendajale kui ka taotlejale.

Lisaks eeltoodule lisatakse toetuse saajate hulka võimlemisrühmade juhendajad. Määruse rakendamise käigus on selgunud, et laulu- ja tantsupeoprotsessis ja laulu- ja tantsupidudel osalevad võimlemisrühmade juhendajad, kellel ei ole kehtiva määruse kohaselt võimalust saada kollektiivjuhi tööjõukulu toetust. Käesoleva muudatusega vastav täiendus lisatakse ja see mõjub valdkonnale positiivselt.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse eraldamisega tegeleb Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellel on selleks vajalik kompetents. Rakendamiseks vajalikud vahendid kinnitab kultuuriminister eelarve käskkirjaga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 2 kohaselt kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, v.a § 1 punktid 11 ja 12, mis jõustuvad 2023. aasta 1. jaanuaril.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Määrus esitati kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse andmiseks Eesti Võimlemisliidule ja Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse Liidule.

Eelnõule esitasid märkusi Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse Liit. Märkused ja märkustega arvestamise/mittearvestamise tabel on esitatud seletuskirja lisana.